

Motie Energie voor synergie: onderzoek naar opslag in VAB

Naam motie

Energie voor synergie: onderzoek naar opslag in VAB

Vergadering

Provinciale Statenvergadering, 13 december 2023

Deze motie hoort bij

Tweede begrotingswijziging en Strategische College Agenda

Motienummer

93

Opsteller(s)

Amos de Jong (Volt), Bertrick van den Dikkenberg (SGP)

Verzoekt het college van GS

- I. Een onderzoek te starten naar de mogelijkheden om vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) gedeeltelijk in te zetten voor de energietransitie, met name voor het huisvesten van energieopslag, incl. evt. waterstof.
- II. Daarbij in kaart brengende (e.e.a. zover mogelijk mede obv input agrariërs):
 - De mogelijkheden en randvoorwaarden (incl. juridisch) voor verschillende beschikbare technologieën en verschillende type VAB;
 - de mogelijke verdienmodellen voor huidige VAB-eigenaren;
 - de meest kansrijke en kansarme gebieden (obv de randvoorwaarden);
 - een inschatting van kosten en uitvoeringsvereisten voor mogelijk betrokken partijen;
 - de behoeften en interesse van VAB-eigenaren en andere belanghebbenden; en
 - de belangen en rollen van gemeenten, energiepartijen, en de plattelandscoaches.
- III. Op basis van het onderzoek in Q3/4 2024 in gesprek te gaan met Provinciale Staten om wensen en mogelijkheden te bespreken, ook in het licht van huidig beleid en plannen m.b.t. het landelijk gebied/VAB (incl. VAB-aanpak 2024-2026) en het programma Energietransitie.

Aanleiding:

De komende jaren zullen sneller en meer agrarische bebouwing vrijkomen dan tot nu toe.¹ Uitgaande van een eerdere VAB-prognose² zullen naar schatting in de provincie Utrecht meer dan 500 bedrijven stoppen voor 2030: ~1,2 miljoen m² aan agrarische bebouwing komt daarbij vrij. In het coalitieakkoord 2023-2027 is het voornemen opgenomen om het beleid voor VAB te actualiseren en daarbij o.a. te zoeken naar ruimte voor economische functies, zonder afbreuk te doen aan een goede ruimtelijke kwaliteit. Het ontwerp VAB-aanpak 2024-2026³ stelt als doel om erftransities te versnellen en eigenaren meer en concreter perspectief voor toekomstig gebruik te bieden. Tegelijk wordt gesteld dat een van de belangrijkste knelpunten de onduidelijkheid is over de (on)mogelijkheden voor andere functies op het erf van (potentiële) VAB-eigenaren. Er is dus aanleiding de mogelijkheden te onderzoeken, zeker in het licht van koppelkansen met andere provinciale opgaven, zoals de energietransitie. De VAB-aanpak verwijst wel naar de energie-opgave, maar voornamelijk in termen van opwek ("zon-op-erf", zie paragraaf 3.1.7). Gedeputeerde Staten werkt momenteel aan een nieuw

¹ Mede door de uitvoering van het Utrechtse Programma Landelijk Gebied (UPLG), landelijke stimulering van bedrijfsbeëindiging en vergrijzing onder agrarisch ondernemers, zie SB [Aanpak vrijkomende agrarische bebouwing \(VAB\) 2024-2026 \(provincie-utrecht.nl\)](#).

² Van de WUR en het Kadaster, zie: [Rapport \(provincie-utrecht.nl\)](#)

³ [Ontwerp VAB-aanpak 2024-2026 \(provincie-utrecht.nl\)](#)

programma Energietransitie 2025-2029, waarin naar verwachting energieopslag een belangrijke rol gaat spelen. Een slimme koppeling tussen bovengenoemde opgaves lijkt mogelijk en maakt een onderzoek naar de synergievoordelen en -kansen relevant en goed getimed.

Beoogd effect:

- Bijdragen aan het bieden van perspectief en duidelijkheid aangaande
 - nieuwe mogelijkheden voor VAB-eigenaren;
 - mogelijk nieuwe oplossingen voor de energietransitie.
- Inzage in de koppelkansen tussen de VAB-aanpak en programma Energietransitie;
- Bijdragen aan een goedgeïnformeerd gesprek tussen PS en GS aangaande de mogelijkheden voor Provincie Utrecht om energieopslag binnen VAB samen met partners en belanghebbenden mogelijk te kunnen maken.

Argumenten:

- De komende periode komt veel VAB beschikbaar. Twee typen mogelijke bewegingen voor agrarische bedrijven bieden ruimte voor energieopslag: Bedrijfsbeëindiging (nieuwe functie op dezelfde plek), en Bedrijfsverandering (nieuwe functie op dezelfde plek).
- Vanuit de verordening zijn er geen bezwaren voor energieopslag op VAB's. Na het stoppen van een agrarisch bedrijf zijn bijvoorbeeld accu's of waterstofopslag prima inpasbaar.
- Het ontbreekt veel VAB-eigenaren aan perspectief, terwijl energieopslag mogelijk kan bijdragen aan een nieuw verdienmodel.
- GS heeft bevestigd dat er voor de koppeling VAB-energieopslag meer onderzoek nodig is naar type oplossingen in samenhang met rendabele businesscases en naar specifieke agrariërs/locaties die dit kunnen en willen oppakken.
- Netcongestie maakt dat het interessant is om te onderzoeken of samenwerking met panden en functies in de nabije omgeving van opwekprojecten mogelijk is.
- Naast herbestemming binnen de agrarische sector zal voor een deel (gedeeltelijke) sloop en functiewijziging kunnen helpen bij het halen van bepaalde provinciale opgaves zoals natuurversterking of woningbouw. De mogelijke koppeling met de energietransitie is vooralsnog onduidelijk en niet onderzocht: synergievoordelen zijn wel aannemelijk en concretiseren de intentie van Provincie Utrecht om VAB als kans te zien.